

**Polska gospodarka na drodze
do dojrzałości inwestycyjnej**

Cytowanie: Kopiński, D. (2025), *Polska gospodarka na drodze do dojrzałości inwestycyjnej*, Point Paper, nr 7, Polski Instytut Ekonomiczny, Warszawa.

Warszawa, listopad 2025 r.

Autor: Dominik Kopiński

Redakcja merytoryczna: Katarzyna Dębkowska, Paweł Śliwowski

Redakcja: Jakub Nowak, Małgorzata Wieteska

Projekt graficzny: Anna Olczak

Skład i łamanie: Sławomir Jarząbek

Polski Instytut Ekonomiczny

Al. Jerozolimskie 87

02-001 Warszawa

© Copyright by Polski Instytut Ekonomiczny

Spis treści

Kluczowe wnioski	4
Wprowadzenie	5
Transformacja gospodarcza Polski i wejście na ścieżkę rozwoju inwestycji	7
Pomiędzy II a III fazą	10
Przyczyny strukturalne i międzynarodowe stagnacji inwestycyjnej	14
Bibliografia	17

Kluczowe wnioski

- **Zgodnie z teorią ścieżki rozwoju inwestycji (IDP), Polska w pełni weszła w drugą fazę, charakteryzującą się intensywnym napływem bezpośrednich inwestycji zagranicznych (BIZ) dzięki korzystnym przewagom lokalizacyjnym.** Bliskość rynków Europy Zachodniej, a następnie członkostwo w Unii Europejskiej pozwoliły wykorzystać konkurencyjność kosztową oraz rosnący potencjał kapitału ludzkiego do przyciągania inwestycji i włączenia się w międzynarodowe łańcuchy dostaw.
- **Duży i chłonny rynek wewnętrzny, wyróżniający Polskę na tle innych państw regionu, stanowił dodatkowy czynnik przyciągający BIZ ukierunkowane na zaspokajanie krajowego popytu.** Skumulowana wartość BIZ osiągnęła 390 mld USD, a w przybliżeniu połowa kapitału napływającego z zagranicy pozostaje w Polsce w postaci reinwestowanych zysków.
- **Z aktualnych wyliczeń wynika, że Polska wciąż znajduje się pomiędzy fazą drugą i trzecią.** Faza trzecia charakteryzuje się rosnącą rolą innowacyjności i potencjału badawczo-rozwojowego jako nowych przewag lokalizacyjnych oraz dynamicznym wzrostem inwestycji wychodzących. Choć wartość polskich inwestycji bezpośrednich za granicą zwiększyła się w ostatnich latach, ich stan pozostaje relatywnie niski w porównaniu ze zobowiązaniami z tytułu BIZ, a także w relacji do PKB i liczby ludności. W dalszym ciągu brak jest dowodów na osiągnięcie punktu zwrotnego. Czynniki zewnętrzne, takie jak pandemia COVID-19 oraz inwazja Rosji na Ukrainę, mogły dodatkowo zaburzyć spodziewany przebieg ścieżki rozwoju inwestycji.
- **Jednocześnie stabilizacja pozycji inwestycyjnej Polski ma przyczyny strukturalne.** Pomimo erozji przewag kosztowych, ich relatywny poziom wciąż zapewnia konkurencyjność wobec Europy Zachodniej, co przyciąga BIZ, choć w jedynie ograniczonym zakresie są to inwestycje wiodące i pobudzające innowacyjność. Ponadto, dla wielu rodzimych przedsiębiorstw duży rynek krajowy pozostaje wystarczający, a ekspansja do państw Unii Europejskiej odbywa się głównie według modelu eksportowego, uznawanego za prostszy i mniej ryzykowny.

Wprowadzenie

- **Polska gospodarka należy do najszybciej rozwijających się w Europie w ostatnich dekadach.** Dynamiczny wzrost umożliwił proces konwergencji i w rezultacie znaczące zmniejszenie luki dochodowej względem państw Unii Europejskiej. Ważną rolę w tym procesie odegrały bezpośrednio inwestycje zagraniczne, które dostarczały nie tylko kapitału, lecz również technologii i wiedzy. Od początku transformacji Polska przyciągnęła łącznie 390 mld USD kapitału w formie BIZ. Z czasem także polskie przedsiębiorstwa zaczęły coraz odważniej wkraczać na rynki zagraniczne i zakładać tam swoje filie i oddziały. Mimo to, trzy i pół dekady po rozpoczęciu transformacji, relacja BIZ ulokowanych w kraju do polskich inwestycji bezpośrednich podejmowanych za granicą wynosi 9:1. Takie proporcje w zestawieniu z rosnącym poziomem zamożności Polski odbiegają od wzorca przewidywanego przez popularną koncepcję Ścieżki Rozwoju Inwestycji (IDP) i mogą sugerować dłuższy postój pomiędzy drugą a trzecią fazą IDP.
- **Koncepcja IDP zrodziła się z potrzeby zrozumienia, w jaki sposób proces rozwoju gospodarczego wpływa na strukturę, rozmiar i kierunki przepływów kapitału w formie BIZ.** Autorstwo założeń IDP przypisuje się Johnowi H. Dunningowi, twórcy paradygmatu OLI (Ownership–Location–Internalization), które następnie rozszerzył we współpracy z Rajneeshem Narulą (Narula, Dunning, 1996, 2000, 2010). Punktem wyjścia koncepcji IDP jest obserwacja, że wraz ze wzrostem dochodu narodowego i przeobrażeń struktury gospodarki, zmieniają się zarówno przewagi lokalizacyjne kraju (Location–L), jak i przewagi właścicielskie rodzimych firm (Ownership–O) – a te czynniki wpływają z kolei na poziom i charakter inwestycji zagranicznych przychodzących i wychodzących.

Tabela 1. Fazy ścieżki rozwoju inwestycji (IDP)

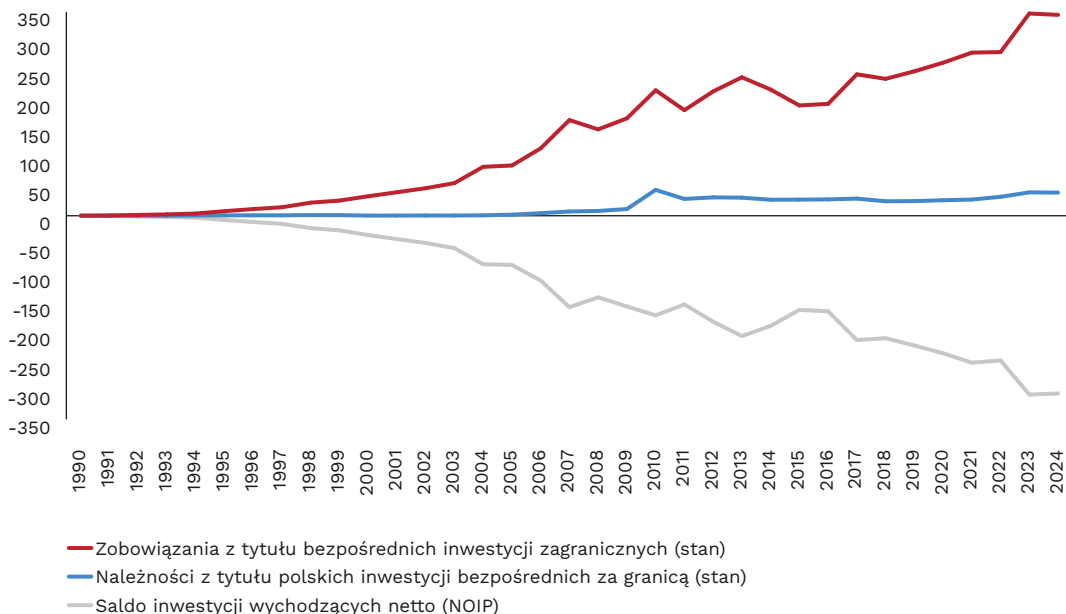
Faza	Ogólne cechy gospodarki	Charakter inwestycji przychodzących	Charakter inwestycji wychodzących	Pozycja inwestycji wychodzących netto (NOIP)
I. Przedindustrialna	niski poziom rozwoju, mały rynek, słaba infrastruktura	niewielkie, głównie w branżach surowcowej i pracochłonnych	brak lub śladowe, brak przewag właścicielskich (O)	ujemna, bliska zera
II. Napędzana inwestycjami	szybki wzrost, poprawa infrastruktury, otwarcie gospodarki, wzrost znaczenia rynku wewnętrznego	dynamiczny wzrost, branże montażowe, proste przetwórstwo i usługi	wciąż nieliczne, zwykle w najbliższym sąsiedztwie, sporadyczne nabycia aktywów w gospodarkach rozwiniętych	ujemna, pogłębia się
III. Napędzana innowacjami	gospodarka zdywersyfikowana, wzrost roli technologii i kapitału ludzkiego, wzmacnianie przewag właścicielskich (O)	stopniowo się stabilizują, coraz bardziej zaawansowane procesy, sektory o wyższej wartości dodanej	internacjonalizacja firm krajowych znacząco przyspiesza, poszukiwanie tańszych lokalizacji	nadal ujemna, ale stopniowo ulega poprawie
IV. Zrównoważona internacjonalizacja	wysoka innowacyjność, silne instytucje, duży udział aktywności B+R	koncentracja na sektorach zaawansowanych, projekty wiedzy-intensywne	dynamiczne, często większe niż napływające BIZ, firmy krajowe inwestują globalnie w poszukiwaniu innowacji i rynków	bliska zera lub dodatnia
V. Dojrzałość inwestycyjna	gospodarka wysoko rozwinięta i wysoce konkurencyjna globalnie	znaczące, oparte na innowacjach, zaawansowanych usługach i bezpieczeństwie instytucjonalnym	bardzo wysokie, globalny zasięg, motywowane strategią ukierunkowaną na B+R, optymalizacja łańcuchów wartości	stabilna, oscyluje wokół zera

Źródło: opracowanie własne PIE na podstawie: Dunning, Narula (1996, 2000, 2010); Durán, Úbeda (2001).

Transformacja gospodarcza Polski i wejście na ścieżkę rozwoju inwestycji

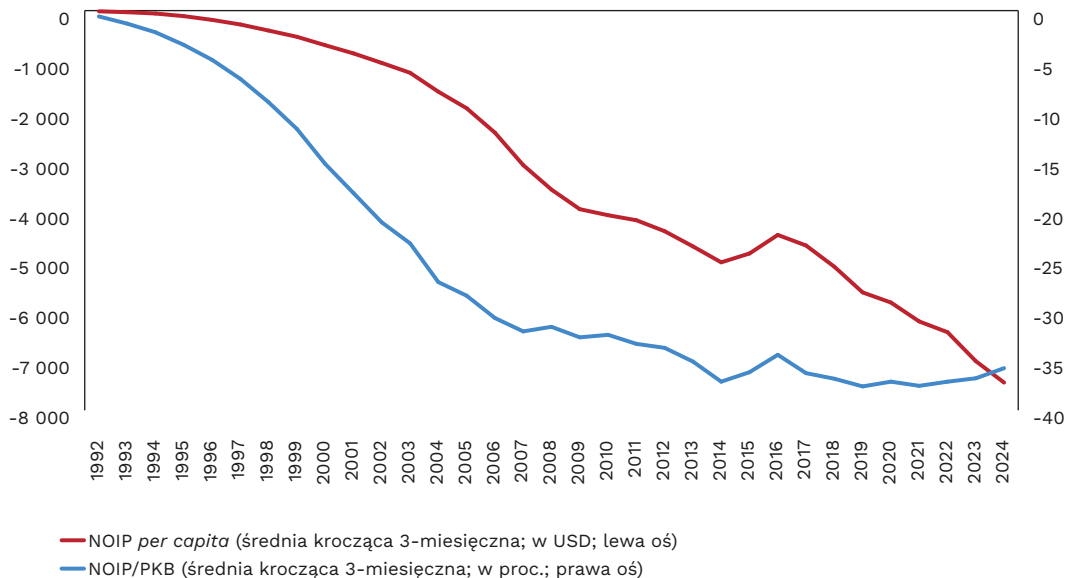
- **Proces napływu kapitału zagranicznego do Polski rozpoczął się wraz z przejściem od gospodarki centralnie planowanej do systemu rynkowego na początku lat 90.** Polska znalazła się wówczas pomiędzy I a II fazą IDP, choć osobliwości modelu socjalistycznego sprawiają, że traktowanie jej na równi z typowymi gospodarkami rozwijającymi się przypisanymi do tych etapów jest analitycznie wątpliwe (Narula, Guimón, 2010). Na początku transformacji państwo zmagало się z ogromnymi zaległościami rozwojowymi – dysponowało niską bazą kapitałową, słabą infrastrukturą i przestarzałą strukturą przemysłu, a ład polityczny i instytucje rynkowe dopiero się kształtowały. W efekcie napływ BIZ był umiarkowany – na koniec 1994 r. łączny stan zobowiązań z tytułu BIZ wyniósł zaledwie 3,7 mld USD, co stanowiło 3,4 proc. ówczesnego PKB (dla porównania, w 2024 r. wynosi 38 proc.). Inwestorzy zagraniczni koncentrowali się przede wszystkim na prostej działalności, takiej jak handel czy montaż. Kierowali się dostępem do relatywnie dużego na tle regionu rynku wewnętrznego, niskimi kosztami pracy, możliwością udziału w procesach prywatyzacyjnych oraz zdobywaniem doświadczenia w obsłudze rynków wschodnich. Jednocześnie inwestycje wychodzące były minimalne – wahały się od 5 mln USD do 30 mln USD rocznie i osiągnęły poziom 461 mln USD na koniec 1994 r. W rezultacie pozycja inwestycji wychodzących netto (NOIP) utrzymywała się w okolicy zera.
- **Dostępne dane sugerują, że w połowie lat 90. Polska wkroczyła w II fazę IDP.** Napływ BIZ wyraźnie przyspieszył – przypisuje się to m.in. ustabilizowaniu sytuacji makroekonomicznej i stworzeniu podstaw prawnych dla inwestycji. W latach 1995-2000 roczne transakcje BIZ wzrosły niemal trzykrotnie – z 3,6 mld USD do ponad 9,4 mld USD. Dominującym motywem pozostawał dostęp do rynku wewnętrznego, niskie koszty pracy oraz omijanie ceł (*tariff-jumping*), co miało również związek ze spodziewaną, choć wciąż odległą w tamtym czasie, akcesją do UE. Szybkiemu wzrostowi napływu BIZ towarzyszyły raczej incydentalne inwestycje polskich firm za granicą (głównie w bliskim sąsiedztwie geograficznym) – średnia transakcji za lata 1995-2000 wyniosła zaledwie 84 mln USD.

Wykres 1. Zobowiązania z tytułu BIZ i należności z tytułu polskich inwestycji bezpośrednich za granicą oraz saldo inwestycji wychodzących netto (NOIP) Polski (w mld USD)

Źródło: opracowanie własne PIE na podstawie danych UNCTAD.

Wykres 2. Pozycja inwestycji wychodzących netto *per capita* (lewa oś) oraz w relacji do PKB (prawa oś) (3-miesięczna średnia krocząca)

Źródło: opracowanie własne PIE na podstawie danych UNCTAD.

- **Polskie przedsiębiorstwa dopiero uczyły się gry rynkowej, nie posiadały także przewag O, niezbędnych do internacjonalizacji na większą skalę.**

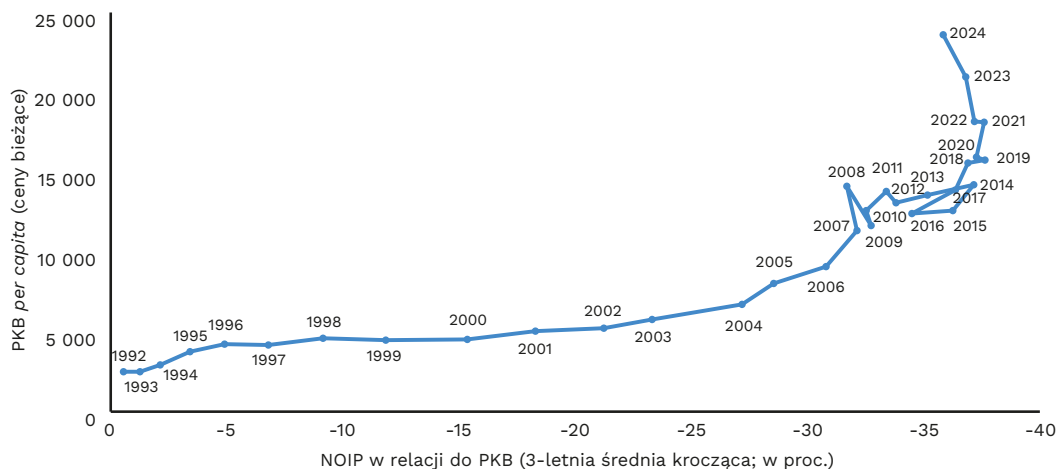
W momencie akcesji do UE 2004 r. Polska pozostawała głównie importerem kapitału – podczas gdy zasób BIZ wyniósł 84 mld USD, stan inwestycji wychodzących zamknął się kwotą 698 mln USD. Skutkowało to wysoce ujemną wartością NOIP. Z jednej strony jest to wzorzec typowy dla późnej fazy II IDP w gospodarkach transformujących się; z drugiej – na tle pozostałych państw regionu Polska była opóźniona pod względem umiędzynarodowienia firm (Gorynia i in., 2015).

Pomiędzy II a III fazą

- **Pomimo wysokiej ujemnej pozycji inwestycji wychodzących netto, zdaniem niektórych autorów (Kola, Kuzel, 2007; Kuzel, 2017) polska gospodarka po akcesji zaczęła wkraczać w fazę III IDP lub zamykać fazę II** (Boudier-Bensebaa, 2008; Gorynia i in., 2010; Gorynia i in., 2019). Podobne wnioski płyną z pracy Gorynia i in. (2007), którzy jednocześnie zaznaczają, że jest to pozycja zaniżona względem trajektorii wzrostu PKB. Niemniej, wejście do UE w 2004 r. można uznać za moment zwrotny z punktu widzenia modernizacji polskiej gospodarki i szans rozwojowych, co znalazło wyraz w skokowym napływie BIZ – wartość transakcji wzrosła z 3,9 mld USD w 2003 r. do 13,8 mld USD do końca dekady (zasób BIZ przychodzących powiększył się z 56 mld USD do 215 mld USD). Polska stała się częścią jednolitego rynku UE, zaczęła korzystać z funduszy unijnych i poprawiać stan infrastruktury – zarówno fizycznej, jak i regulacyjnej. W rezultacie przyciągała więcej BIZ ukierunkowanych na poprawę efektywności (*efficiency-seeking*) i traktujących Polskę jako kaptułę do ekspansji eksportowej na rynki UE. Niskie koszty pracy wciąż były ważną determinantą napływu BIZ, choć inwestorzy coraz częściej zwracali uwagę na jakość kapitału ludzkiego, co pokazuje m.in. trend lokowania w Polsce centrów usług biznesowych.
- **Napływowi BIZ po 2004 r. towarzyszył także istotny wzrost inwestycji firm polskich za granicą, choć ostatecznie nie przełożyło się to znacząco na wzrost stanu należności.** Przykładowo w latach 2005-2011, łączna wartość transakcji polskich inwestycji bezpośrednich za granicą wyniosła 26 mld USD, co stanowiło aż 27 proc. BIZ przychodzących w tym samym okresie, z kolei stan należności na osobę wzrósł z 46 USD do 756 USD. Jednak już począwszy od 2012 r. stan należności z tytułu polskich inwestycji bezpośrednich za granicą ustabilizował się, podczas gdy stan zobowiązań systematycznie rósł. W konsekwencji luka pomiędzy zasobem BIZ wychodzących i przychodzących spadła do poziomu ok. 10 proc. w 2018 r. i utrzymuje się na nim do dzisiaj, mimo iż zamożność kraju, mierzona PKB *per capita* (w cenach bieżących), wzrosła od tamtej pory o 52 proc. (23,6 proc. w cenach stałych z 2015 r.). Zależność tę pokazuje również wskaźnik NOIP w relacji do PKB, który od ponad dziesięciu lat niezmiennie oscyluje w zakresie 34 proc. a 37 proc. (wykres 2 i 3) oraz sukcesywnie obniżający się wskaźnik NOIP *per capita* (wykres 2),

co zdaniem Naruli i Guimóna (2010, s. 14) jest charakterystyczne dla państw znajdujących się w fazie II.

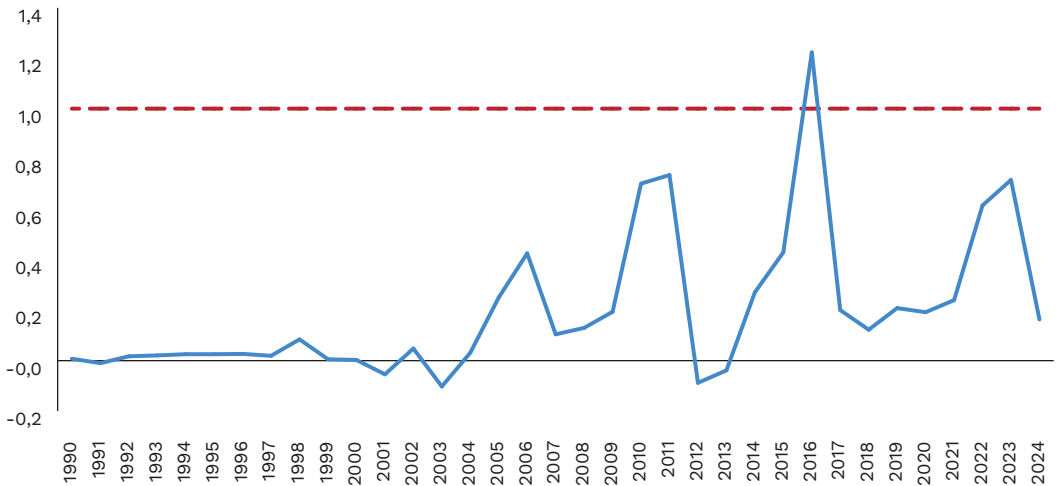
Wykres 3. Pozycja inwestycji wychodzących netto (NOIP) w relacji do PKB (proc.) i względem zamożności (PKB *per capita*, ceny bieżące)

Źródło: opracowanie własne PIE na podstawie danych UNCTAD.

- W rezultacie, w świetle danych nie tylko trudno mówić o przechodzeniu Polski do dalszych faz, ale nawet jednoznacznie potwierdzić, że osiągnięto w pełni fazę III** (Kosztowniak, 2019). Jest tak pomimo wyników wcześniejszych badań (Lizińska, Marks-Bielska, 2014; Gorynia i in., 2012; Ciesielska, Frąszczak, 2014) postulujących, że tranzycja do fazy III mogła nastąpić po globalnym kryzysie finansowym z 2008 r. Niewątpliwie trudności interpretacyjne wynikają także z tego, że za wahania strumieni inwestycji, a ostatecznie stanu zobowiązań i należności, odpowiadają nie tylko cechy strukturalne gospodarki Polski, ale szereg czynników egzogenicznych, takich jak wspomniany globalny kryzys finansowy i jego fale wtórne (Kuzel, 2017; Gorynia i in., 2012), a ostatnio pandemia czy pełnoskalowa inwazja Rosji na Ukrainę. Nawet mimo powyższego, obecny obraz zdecydowanie bardziej odpowiada przechodzeniu do fazy III niż jej późniejszym stadium. Potwierdza to dodatkowo wskaźnik Outward Performance Index (OPI), który służy do oceny intensywności internacjonalizacji gospodarki i pomiaru udziału danego państwa w globalnych BIZ wychodzących w relacji do jego udziału w globalnym PKB. Jak pokazujemy na wykresie 4, wskaźnik ten utrzymuje się trwale poniżej jedynki, co oznacza, że Polska inwestuje za granicą mniej niż wynikałoby z jej relatywnej „wagi” w gospodarce światowej – próg ten bywa interpretowany jako warunek wkroczenia do fazy III (Trąpczyński i in., 2019).

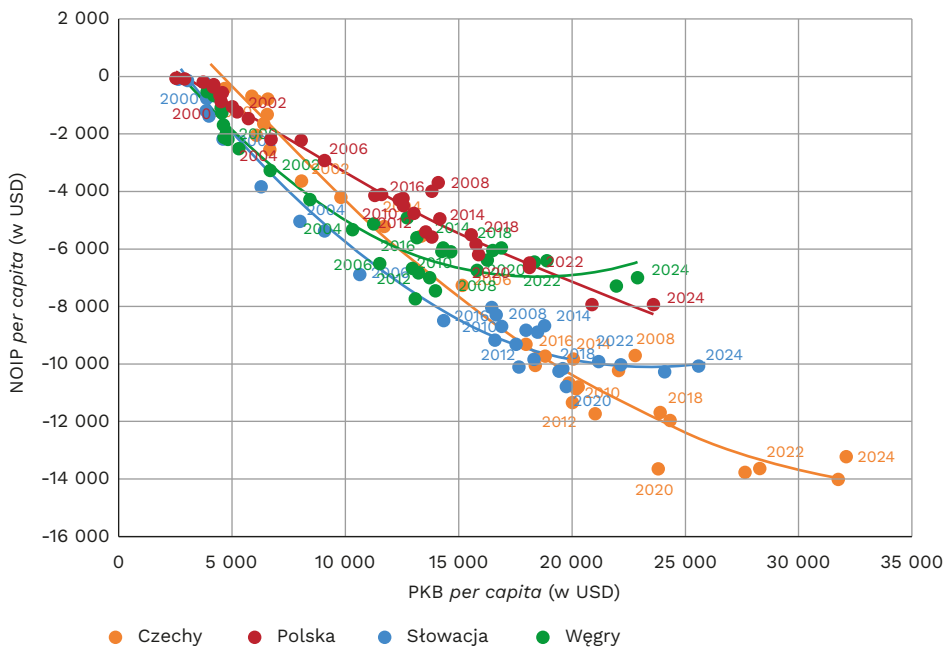
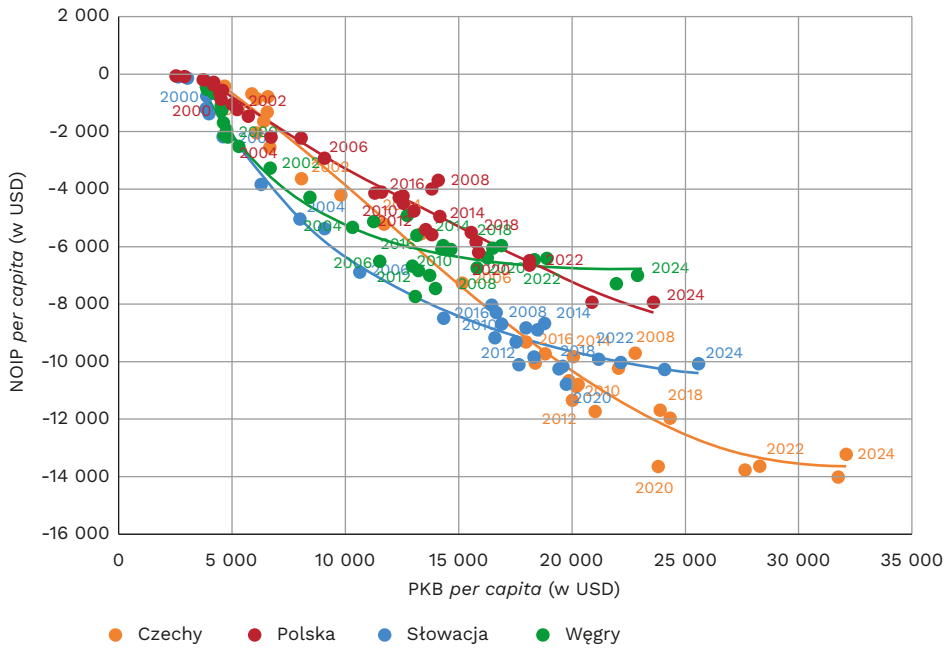
Wykres 4. Outward Performance Index (OPI) dla Polski w latach 1990-2024

Źródło: opracowanie własne PIE na podstawie danych UNCTAD.

- **Także regresja nieliniowa dla Polski na podstawie NOIP *per capita* (zmienna zależna) i PKB *per capita* (zmienna niezależna) sugeruje raczej utrzymywanie się w późnej fazie II IDP.** Regresja nieliniowa ma charakter wyłącznie ilustracyjny i służy wizualizacji potencjalnego kształtu ścieżki IDP. W literaturze empirycznej (Gorynia i in., 2012; Kosztowniak, 2019) najczęściej stosuje się wielomiany drugiego i trzeciego stopnia, ponieważ stanowią one najprostsze przybliżenia nieliniowej zależności postulowanej w modelu IDP. Model kwadratowy jest bardzo dobrze dopasowany do danych ($R^2 = 0,976$) i wskazuje, że punkt zwrotny – moment poprawy NOIP *per capita* – jeszcze nie został osiągnięty. Regresja sześcienna, również o wysokim dopasowaniu ($R^2 = 0,978$), rejestruje spłaszczenie wartości NOIP *per capita* w latach 2023-2024, co można interpretować jako sygnał potencjalnego punktu przegięcia. Należy jednak zauważyć, że NOIP *per capita* w tym okresie nie uległ faktycznej poprawie, lecz zatrzymał się na historycznie najniższym poziomie, przy czym stan inwestycji wychodzących również nie wykazuje oznak przełamania. Interpretację taką wzmacniają dane dotyczące napływów w 2024 r. (spadek o 55 proc.) i odpływów inwestycji (spadek o 75 proc.). W związku z tym, w przeciwieństwie do pozostałych państw w regionie, trudno mówić o punkcie zwrotnym sugerującym trend przejścia do fazy III IDP.

Wykres 5. NOIP per capita a PKB per capita za lata 1993-2024 dla Polski, Czech, Słowacji i Węgier – regresja kwadratowa i sześcienna

Źródło: opracowanie własne PIE na podstawie danych UNCTAD.

Przyczyny strukturalne i międzynarodowe stagnacji inwestycyjnej

- **Bez względu na kontrowersje dotyczące aktualnego etapu IDP, Polska wydaje się tkwić w impasie.** Pogłębiają to bieżące zjawiska makroekonomiczne, takie jak rosnące koszty (energii, pracy), co pociąga za sobą erozję części dotychczasowych przewag L (choć Polska ma w dalszym ciągu istotne przewagi kosztowo-lokalizacyjne względem Zachodu). Z drugiej strony, dopiero wykształca bardziej zaawansowane przewagi L, które mogłyby pomóc przyciągać więcej inwestycji wiodących i pobudzających innowacyjność. Kluczowym warunkiem przejścia do kolejnej fazy jest znaczące przyspieszenie inwestycji wychodzących, a to wymaga uzyskania przez firmy rodzime znaczących przewag O, będących przepustką do szerszej zakrojonej internacjonalizacji. Takiego przyspieszenia wciąż nie zanotowano. W ostatniej dekadzie odpływu polskich inwestycji bezpośrednich za granicą w relacji do PKB oscylują wokół 0,7 proc., natomiast stan należności nawet obniżył się z 5,8 proc. do 4,8 proc. PKB (co jest również zasługą szybko rosnącego mianownika, tj. PKB).
- **Można wskazać na kilka hipotez stagnacji na ścieżce rozwoju inwestycji.** Najbardziej „optymistyczną” jest zadyszka inwestycji wychodzących o charakterze koniunkturalnym, tj. wynikająca z trwającego od 2020 r. polikryzysu, rosnącej niepewności geopolitycznej, a także, w umiarkowanym zakresie, odcięcia (ograniczenia atrakcyjności) rynków wschodnich dla polskich inwestorów. W takim czasie firmy mogą wstrzymać się z ryzykowną ekspansją zagraniczną, konsolidować pozycję na rynku krajowym i skracać (a przynajmniej nie wydłużać) łańcuchy dostaw. Status kraju konektora i postrzeganie Polski jako relatywnie bezpiecznej przystani do relokacji produkcji w ramach *reshoringu* i *nearshoringu* może dodatkowo pogłębiać status odbiorcy kapitału zagranicznego. Hipotezę tę ostabiają lata 2022 i 2023, kiedy zanotowano relatywnie wysokie transakcje inwestycji wychodzących.
- **Drugą hipotezą jest bardziej strukturalna bariera wzrostu inwestycji wychodzących.** Możliwe przyczyny stagnacji obejmują kombinację różnych czynników: ograniczoną aktywność dużych czempionów narodowych na rynkach międzynarodowych, wysoką awersję do ryzyka wśród MŚP, przekładającą się na niską skłonność do wychodzenia za

granicę, duży i chłonny (37,3 mln ludzi) oraz szybko rosnący rynek krajowy (1 bln USD PKB), który dając firmom rodzimym pewien komfort „przytrzymuje” je w kraju (bardziej niż np. w mniejszych gospodarkach, jak Węgry czy Czechy) i zmniejsza apetyt na ekspansję zagraniczną. Można do tego dodać ograniczony dostęp do kapitału i instrumentów wsparcia dla potencjalnych inwestorów. Dość paradoksalnie jednolity rynek UE, dający ogromne korzyści gospodarcze z uwagi na swobodę przepływu towarów, spadające koszty transportu czy bliskość geograficzną, pozwala na bezpieczniejszą internacjonalizację niekapitałową (eksport bezpośredni i pośredni).

- **Jeszcze inną hipotezą jest znaczące wyłuszczenie przejścia z fazy II do III przez „zbyt duży” napływ BIZ w ostatniej dekadzie wobec wspomnianej stagnacji BIZ wychodzących.** Wprawdzie w 2024 r. zanotowano gwałtowny spadek BIZ, w minionej dekadzie do Polski napłynęło łącznie aż 202 mld USD inwestycji zagranicznych. Ponieważ przewagom lokalizacyjnym nie towarzyszy rozbudowywanie zdolności firm krajowych do inwestowania za granicą (brak wyraźnych przewag O), prowadzi to do rosnącej luki NOIP. Świadczy to o strukturalnej asymetrii – Polska utrzymuje swoją wysoką atrakcyjność, ale firmy rodzime nie mogą lub nie chcą odważnie podejmować umiędzynarodowienia w formie BIZ.
- **Osiągnięcie pełnej fazy III i przejście do fazy IV wymaga wykształcenia własnych aktywów strategicznych i posiadania nowych przewag lokalizacyjnych L.** Wymaga także uporządkowania architektury prawnej, podatkowej, a także konkurencyjności pod względem stabilnej energii (OZE) oraz domknięcia luki innowacyjnej – zarówno w zakresie finansowania jak i „hodowania” własnych technologicznych czempionów. Faza IV daje szansę na pełne sprzężenie zwrotne pomiędzy krajowym systemem innowacji a BIZ indukującymi innowacyjność. BIZ są bardziej „jakościowe”, tj. z większym wyposażeniem innowacyjnym, co pozwala rodzimym firmom poprzez transfer technologii wzmacniać swoje przewagi O, a jednocześnie ekosystem innowacyjny jest na tyle silny (rosną przewagi lokalizacyjne L Polski), żeby przyciągać bardziej zaawansowane inwestycje. **W przeciwnym razie Polsce grozi utknięcie na dłużej pomiędzy fazami.** Mogłoby to oznaczać spadek BIZ przychodzących (bo koszty inwestowania w Polsce rosną, ale nie równoważą ich nowe przewagi L), z drugiej strony krajowe firmy nie będą na tyle innowacyjne i silne by wypełnić powstającą lukę.
- **Podsumowując możemy stwierdzić, że mniej więcej od 2018 r. widoczna jest utrzymująca się asymetria pomiędzy stanem BIZ wychodzących i przychodzących.** Następuje bardzo dynamiczny wzrost BIZ przychodzących do Polski (z wyłączeniem 2024 r., kiedy BIZ zmalały o 55 proc.), co kontrastuje z umiarkowanymi zmianami po stronie

należności z tytułu polskich inwestycji bezpośrednich za granicą. Mimo awansu gospodarczego i sukcesywnego wzrostu PKB *per capita*, a także rosnącej integracji z globalnymi rynkami (co pokazuje rosnący wskaźnik eksportu do PKB), nie ma podstaw by uznać, że Polska skonkludowała fazę III i zmierza do IV fazy IDP, nawet jeśli uwzględnimy niedoskonałość koncepcji IDP i unikalność ścieżek rozwoju poszczególnych gospodarek. Polska znajduje się raczej wciąż w przedłużonym stadium przejściowym pomiędzy fazą II a III, z wyraźnymi elementami fazy III (przewagi L, umiędzynarodowienie części firm), ale bez kluczowego elementu jakim jest impuls w postaci silniejszej ekspansji firm rodzimych na rynki zagraniczne.

Bibliografia

- Boudier-Bensebaa, F. (2008), *FDI-assisted development in the light of the investment development path paradigm: Evidence from Central and Eastern European countries*, „Transnational Corporations”, No. 17(1).
- Ciesielska, D., Frąszczak, M. (2014), *Polish foreign direct investments in the light of the investment development path paradigm*, Research Paper, No. 365, Wydawnictwo Uniwersytetu Ekonomicznego we Wrocławiu, Wrocław.
- Dunning, J.H., Narula, R. (1996), *Foreign direct investment and governments: Catalysts for economic restructuring* (1st ed.), Routledge, London.
- Durán, J.J., Úbeda, F. (2001), *The Investment Development Path: A New Empirical Approach*, „Transnational Corporations”, No. 10(2).
- Gorynia, M., Nowak, J., Wolniak, R. (2007), *Poland and its investment development path*, „Eastern European Economics”, No. 45(2).
- Gorynia, M., Nowak, J., Wolniak, R. (2010), *Foreign direct investment in Central and Eastern Europe: The IDP trajectories of selected countries*, „Poznań University of Economics Review”, No. 10(1).
- Gorynia, M., Nowak, J., Tarka, P., Wolniak, R. (2012), *Foreign direct investment in new EU member states from Central and Eastern Europe: An investment development path perspective*, (in:) Marinov, M., Marinova, S. (Eds.), *Internationalization of emerging economies and firms*, Palgrave Macmillan, London.
- Gorynia, M., Nowak, J., Trąpczyński, P., Wolniak, R. (2015), *Outward FDI of Polish firms: The role of motives, entry modes and location factors*, „Journal of East European Management Studies”, No. 20(3).
- Gorynia, M., Nowak, J., Trąpczyński, P., Wolniak, R. (2019), *Ścieżka rozwoju inwestycji zagranicznych Polski – próba syntezy*, „Optimum. Economic Studies”, No. 2(96).
- Kola, M., Kuzel, M. (2007), *Bezpośrednie inwestycje zagraniczne polskich przedsiębiorstw na gruncie teorii ścieżki inwestycyjno-rozwojowej*, (w:) Karaszewski, W. (red.), *Bezpośrednie inwestycje zagraniczne w budowaniu potencjału konkurencyjności przedsiębiorstw i regionów*, Wydawnictwo UMK, Toruń.
- Kosztowniak, A. (2019), *Changes of inward and outward FDI stocks in Poland and the stage of the investment development path*, „Journal of Management and Financial Sciences”, No. (35).
- Kuzel, M. (2017), *The Investment Development Path: Evidence from Poland and Other Countries of the Visegrád Group*, „Journal of East-West Business”, No. 23(1).

- Lizińska, W., Marks-Bielska, R. (2014), *Napływ bezpośrednich inwestycji zagranicznych a rozwój gospodarczy Polski*, „*Ekonomista*”, No. (5).
- Narula, R., Dunning, J.H. (2000), *Industrial development, globalization and multinational enterprises: New realities for developing countries*, „*Oxford Development Studies*”, No. 28(2).
- Narula, R., Dunning, J.H. (2010), *Multinational enterprises, development and globalization: Some clarifications and a research agenda*, „*Oxford Development Studies*”, No. 38(3).
- Narula, R., Guimón, J. (2010), *The investment development path in a globalised world: Implications for Eastern Europe*, „*Eastern Journal of European Studies*”, No. 1(2).
- Trąpczyński, P., Gorynia, M., Nowak, J., Wolniak, R. (2019), *EU countries from Central and Eastern Europe, and the investment development path model: A new assessment*, „*Argumenta Oeconomica*”, No. 2(43).

Polski Instytut Ekonomiczny

Polski Instytut Ekonomiczny to publiczny think tank ekonomiczny z historią sięgającą 1928 roku. Instytut przygotowuje raporty, analizy i rekomendacje dotyczące kluczowych obszarów gospodarki oraz życia społecznego w Polsce, z uwzględnieniem sytuacji międzynarodowej. Jego obszary badawcze to przede wszystkim makroekonomia, energia, gospodarka światowa, gospodarka cyfrowa, ekonomia behawioralna oraz procesy społeczne.

